

Projev Slobodana Miloševiče na Gazimestanu 28. června 1989.

Projev Slobodana Miloševiče na Gazimestanu při příležitosti oslav 600. výročí Bitvy na Kosově poli, který přednesl dne 28. června 1989.

Působením souběhu okolností slavíme toto velkolepé 600. výročí bitvy na Kosově poli v roce, kdy Srbsko po mnoha letech a desetiletích konečně znovu nabylo své státní, národní a duchovní celistvosti. Proto je dnes odpověď na dávnou otázku – jak se postavíme Milošovi? – snadná (Miloš Obilić, legendární hrdina bitvy na Kosově poli, pozn. NTIS). Souhrou života a dějin se zdá, že Srbsko právě v tomto roce 1989 znovu získalo svou státnost a důstojnost a tímto způsobem oslavilo událost dávné historie se zásadním dějinným a symbolickým významem pro jeho budoucnost.

Osvoboditelský charakter Srbska

Dnes už jen těžko rozlišíme historickou pravdu o bitvě na Kosově poli od legendy – ale vlastně to přestalo být důležité. Jako všechny národy světa i ten náš v časech strachu, útlaku i naděje vzpomínal a zapomínal, hnusila se mu zrada a oslavoval hrdinství. Proto dnes není snadné říci, zda byla pro srbský národ bitva na Kosově poli porážkou či vítězstvím; zda po ní Srbové upadli do otroctví, nebo v tomto otroctví přežili. Odborníci i obyčejní lidé nepřestanou na tyto otázky hledat odpovědi. Po celých šest století však nikdo nepochyboval o tom, že jsme se tehdy na Kosově poli stali obětí nejednoty. Bitvu jsme ztratili nejen kvůli společenské a vojenské převaze Osmanské říše, ale také kvůli tragickým svárům vedení tehdejšího srbského státu. V onom dávném roce 1389 nebyla Osmanská říše jen silnější, ale také šťastnější než Srbské království.

Nejednota a zrada na Kosově poli pronásleduje srbský národ jako temný přízrak celými jeho dějinami. Dokonce i při poslední válce tato nejednota a zrada způsobila Srbsku a srbskému národu bolest, která svými dějinnými a morálními následky dokonce převyšuje fašistickou agresi.

I později po zřízení Jugoslávie zůstalo srbské vedení tohoto státu nejednotné a svolné ke kompromisům na úkor svého vlastního národa. Ústupky učiněné mnoha srbskými předáky ke škodě vlastního národa by historicky a eticky nedokázal strpět žádný jiný národ na světě, zvláště s ohledem na to, že si Srbové nikdy v celých svých dějinách nepodmanili ani nevykořisťovali jiné národy.

Naše národní bytí bylo napříč celými našimi dějinami i v obou světových válkách

osvoboditelské – a takovým zůstává dodnes. Srbové osvobodili sami sebe, a když mohli, pomáhali osvobodit se i ostatním. To, že jsme v našem regionu významným národem, není vina nebo ostuda Srbska – je to výhoda, které jsme však proti ostatním nezneužívali. Na tomto slavném Kosovském poli ale musím dodat, že jsme toho nevyužili ani ke svému prospěchu.

Kvůli svým vůdcům a politikům a jejich vazalskému smýšlení Srbové cítí vinu – před ostatními i sebou samými. Tak tomu bylo dlouhá léta a desetiletí, ale zde na Kosově poli dnes můžeme říci, že s tím je konec.

Jednotou k blahobytu

Kvůli nejednotnosti srbských politiků země zaostává a jejich podřízenost zemi ponížila. A proto není v Srbsku lepšího místa než Kosova pole k prohlášení, že srbská jednota povede k blahobytu Srbů v Srbsku a každého srbského občana bez ohledu na jeho národní či náboženskou příslušnost.

Dnešní Srbsko je jednotné, vyrovná se ostatním republikám a je připraveno učinit vše k povznesení svého finančního a sociálního postavení i svých občanů. Povládne-li jednota, spolupráce a vážnost, uspějeme. Proto není dnes v Srbsku ve velké míře rozšířený optimismus nerealistický – i proto, že vychází ze svobody, která všem lidem umožňuje vyjádřit své přínosné, tvořivé a lidské vlastnosti k vylepšení společenského i osobního života.

V Srbsku odjakživa nežili jen a pouze Srbové. Dnes zde více než kdy jindy žijí i příslušníci jiných národů a národností.

Jsem pevně přesvědčen, že nejde o handicap, ale o výhodu naší země. Národnostní složení takřka všech zemí světa – zejména těch vyspělých – se také mění tímto směrem. Občané různých národností, vyznání a ras spolu stále častěji a úspěšněji žijí pohromadě.

Zejména socialistická společnost, coby společnost progresivní, spravedlivá a demokratická, by neměla dovolit dělit lidi podle národní a náboženské příslušnosti. Jediným dovoleným socialistickým dělením je to na poctivě pracující a zahaleče; na poctivé a nepoctivé. Proto by se měli všichni Srbové, kteří žijí ze své vlastní práce, vést poctivý život a uznávají ostatní lidi i národy, cítit v naší republice doma.

Dramatické národnostní třenice

Na těchto zásadách by ostatně měla být založena celá naše země. Jugoslávie je mnohonárodním společenstvím a může přežít jedině zachováním plné rovnosti všech svých národů.

Krise, která Jugoslávii zasáhla, s sebou přinesla nejen národnostní, ale také společenské,

kulturní, náboženské a četná další rozdělení. Nejdramatičtějšími z nich se ukázaly být ty národnosti a jejich vyřešení velice usnadní řešení ostatní zlomových linií a zlehčí jejich následky.

Dokud budou existovat mnohonárodní společenství, zůstanou vzájemné vztahy mezi národy navždy jejich slabým místem. Hrozí nebezpečí, že jednoho dne vyvstane otázka ohrožení jednoho národa jiným – a to odstartuje vlnu podezření, obvinění a nesnášenlivosti, která sama sebe přživuje a nelze ji snadno zastavit. Tato hrozba se neustále vznáší nad našimi hlavami jako Damoklův meč. Vnitřní a vnější nepřátelé mnohonárodních společenství to dobře vědí a proto provádějí svou činnost proti takovým společenstvím nejčastěji rozdmýcháváním národnostních třenic.

Dnes se my Jugoslávci chováme, jak bychom to nikdy nezažili a jako by naše nedávná i novější minulost nebyla plná příkladů nejhorších tragédií národnostních střetů, které může společnost zažít a přesto přežít.

Rovnoprávné a harmonické vztahy mezi jugoslávskými národy jsou nezbytnou podmínkou existence Jugoslávie, překonání současné krize a hlavně ekonomického i společenského blahobytu. V tomto ohledu se Jugoslávie příliš neliší od zbytku světa, především toho vyspělého, kde stále větší roli hrají národnostní snášenlivost, spolupráce a dokonce rovnoprávnost. Moderní ekonomicko-technologický, ale také politický a kulturní vývoj spolu svedly dohromady odlišné národy a učinily je na sobě navzájem závislými a stále víc i rovnoprávnými [*medjusobno ravnopravni*, pozn. NTIS]. Rovnoprávné a jednotné národy se mohou stát v první řadě součástí civilizace, k níž lidstvo směřuje. Jestliže už nemůžeme být v čele postupu k takovéto civilizaci, jistě se přinejmenším nemusíme krčit úplně vzadu.

V dějinné éře slavné bitvy na Kosovském poli vzhlíželi lidé ke hvězdám a doufali v jejich pomoc. Dnes, o šest století později, znovu vzhlížejí ke hvězdám, tentokrát coby k cílům novodobého dobývání. Tehdy si lidé mohli dovolit nejednotu, nenávisť a zradu, protože žili v menším, volněji propojeném světě. Dnes jako obyvatelé planety Země nedokáží dobýt ani vlastní planetu, tím méně pak nové světy, nebudou-li žít v harmonii jednoty a vzájemné solidaritě.

A proto nikde na půdě naší vlasti nenabývají slova o jednotě, solidaritě a spolupráci většího významu než zde, na Kosovském poli, symbolu nejednoty a zrady.

V paměti srbského národa sehrála nejednota hlavní úlohu při porážce a neblahém osudu následujících šesti staletích.

I kdyby tomu tak z hlediska historické skutečnosti nebylo, musí každý národ nepochybně pokládat nejednotu za nejhorší pohromu, která jej může postihnout – a proto se musí nejednotnosti zbavit, aby se tak ochránil před budoucími porážkami, selháními a stagnací.

Jednota navrácí důstojnost

Letos si srbský národ uvědomil nezbytnost vzájemného souladu coby nutného předpokladu současného přežití a budoucího rozvoje.

Jsem pevně přesvědčen, že toto uvědomění si souladu a jednoty umožní Srbsku fungovat nejen jako stát, ale také jako stát úspěšný. Proto si myslím, že dává smysl pronést tato slova zde v Kosovu – kde nejednota kdysi uvrhla naši zemi o několik staletí zpět a ohrozila její přežití – kde ji může nově nalezená jednota posunout kupředu a navrátit jí důstojnost. Toto uvědomění o vzájemných vztazích je pro Jugoslávii zcela nezbytné, neboť její osud spočívá v rukou jejích národů. Kosovské hrdinství inspirovalo naši tvořivost po šest staletí, dodávalo nám hrdosti a nedovolovalo nám zapomenout na to, že jsme bývali velicí, stateční a hrdí, jedni z mála, kteří i v porážce zůstávali nezlomeni.

O šest století později se opět nacházíme před bitvami a v bitvách. Nejsou to už ale bitvy se zbraněmi v rukou, přestože ani ty nemůžeme dosud vyloučit. Ať však půjde o jakékoliv bitvy, nelze v nich zvítězit bez odhodlání, odvahy a sebeobětování, bez ctností přítomných na tomto poli v dobách minulých. Naší hlavní bitvou se stalo dosažení hospodářského, politického, kulturního a obecného společenského blahobytu, nalezení rychlejšího a úspěšnější podoby civilizace, v níž budeme žít v 21. století. V této bitvě nám jistě bude třeba hrdinství – pochopitelně odlišného druhu – přesto však zůstává ona odvaha, bez níž nelze dosáhnout ničeho velkolepého, nezměněna a palčivě nutná.

Před šesti stoletími nebránilo Srbsko na Kosově poli hrdinsky jen samo sebe, ale také celou Evropu. Srbsko se v té době stalo obrannou baštou evropské kultury, víry a civilizace. Proto se dnešní zpochybňování srbské příslušnosti k Evropě jeví nejen jak nespravedlivé, ale také nehistorické a naprosto absurdní. Srbsko nikdy nepřestalo být součástí Evropy, dnes jako kdysi – pochopitelně svým svébytným způsobem, který ale nikdy nepostrádal důstojnost. V tomto duchu dnes usilujeme o to vybudovat společnost bohatou a demokratickou, a tak přispět nejen k blahobytu této nádherné země, této nespravedlivě trpící země, ale také k úsilí všech pokrokových lidí naší doby, kteří vytvářejí lepší a šťastnější svět.

Ať vzpomínka na kosovské hrdinství nikdy nezahyne!

Ať žije Srbsko!

Ať žije Jugoslávie!

Ať žije mír a bratrství mezi národy!

Přepis projevu do angličtiny **1989 St. Vitus Day speech** provedla Národní správa pro technické informace (NTIS) při Ministerstvu obchodu Spojených států amerických. Překlad z angličtiny TK. Případné korektury na základě srbského originálu vítány.